

ZALA DOBOVŠEK,
NINA ŠORAK,
TIN GRABNAR,
ASJA KAHRIMANOVIĆ BABNIK

7+

NEKJE DRUGJE

PEDAGOŠKA GRADIVA

PRIPRAVILA ANA DUŠA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

KREKOV TRG 2, 1000 LJUBLJANA

T 01 3000 982 / 080 20 04

E BLAGAJNA@LGL.SI

WWW.LGL.SI

VSEBINA

1 / PREDSTAVA

- 01 KOLOFON
- 01 BESEDILO
- 02 AVTORJI IN USTVARJALCI
- 03 TEHNOLOGIJA

2 / TEME

VOJNA

- 04 KAKO Z OTROKI SPREGOVORITI O VOJNI
- 05 EVROPSKE VOJNE 20. STOLETJA
- 06 GLAVNA VOJNA ŽARIŠČA DANES
- 07 VOJNI DNEVNIKI

BEGUNSTVO

- 09 TERMINOLOGIJA
- 10 SLOVENSKA ZAKONODAJA
- 10 DOGOVOR EU O PREMESTITVAH IN PRESELITVAH
- 11 POREKLO BEGUNCEV V SLOVENIJI
- 11 OTROŠKI BEGUNCI
- 12 AKTIVNOSTI OTROŠKIH BEGUNCEV V SLOVENIJI
- 12 ORGANIZACIJE, KI SE UKVARJAJO Z BEGUNCI

13 3 / PREDLOGI ZA POGOVOR IN AKTIVNOSTI Z OTROKI

16 4 / SPLETNI VIRI IN PREDLOGI ZA NADALJNJO RAZISKAVO

→ Spletne povezave na dodatne vsebine na internetu so v dokumentu označene s črtkano črto. Povezave delujejo, če dokument odprete v Adobeovem Acrobat Readerju.

1 / PREDSTAVA

KOLOFON

NEKJE DRUGJE / ANIMIRANA PRIPOVED S KREDNO RISBO

REŽISER **TIN GRABNAR**

AVTORJI **ZALA DOBOVŠEK, NINA ŠORAK, TIN GRABNAR,**

ASJA KAHRIMANOVIĆ BABNIK

AVTOR LIKOVNE PODOBE **MATIJA MEDVED**

STOP MOTION ANIMACIJA **MATIJA MEDVED IN LEA VUČKO**

DRAMATURGINJA **ZALA DOBOVŠEK**

ASISTENTKA REŽISERJA **NINA ŠORAK**

KOSTUMOGRAFINJA **SARA SMRAJC ŽNIDARŠIČ**

AVTOR GLASBE **MITJA VRHOVNIK SMREKAR**

VIDEO MAPPING **BOŠTJAN ČADEŽ**

ASISTENCA IN MONTAŽA VIDEA **LEA VUČKO**

IGRA **ASJA KAHRIMANOVIĆ BABNIK / AJDA TOMAN**

BESEDILO

Nastajanje besedila *Nekje drugje* je potekalo po posebni poti, saj ga je že od samega začetka spremljala misel na njegovo uprizarjanje. Načrtovani režijski koncept, ki je združil klasično lutkovno animacijo, prostorske video projekcije in virtualno risanje, je vplival na obliko besedila ter princip pripovedovanja in izrisovanja prizorov/situacij. V uprizoritvi sta besedilo in animacija v nenehnem odnosu, se natančno dopolnjujeta, komentirata in vzajemno razvijata. Govor, animacija in likovna podoba vzporedno ustvarjajo celotno zgodbo in kot osrednji elementi odigrajo enakovredno vlogo pri končnem učinku. Zato je bilo pri ustvarjanju besedila ključno, da beseda in slika skozi pravo medsebojno razmerje ujameta željeno atmosfero in sporočilo.

Avtorje je pri pisanju zgodbe o deklici, ki se znajde v osrčju vojne, navdihovalo več referenc iz filma (*Želve znajo leteti, Deček v črtasti pižami, Grob kresnic ...*) in literature (*Moja Hirošima, Zlatin dnevnik ...*), osrednjo inspiracijo pa so našli v knjigi *Ko je oče postal grm nizozemske pisateljice Joke van Leeuwen*.

Glavni namen avtorjev je bil izrisati izkušnjo vojne skozi vidik otroka, ki je politično neobremenjen, a izjemno občutljiv in osupljiv. Kakšen je svet vojnih grozot, če ga gledamo skozi otroške oči? Šele v tej perspektivi lahko do konca dojamemo nesmiselnost vojne. Na vsebino in potek besedila so pomembno vplivale tudi lastne izkušnje, spomini in zgodbe prvoosebni pričevanj.

AVTORJI IN USTVARJALCI

Tin Grabnar se je rodil leta 1992 v Mariboru. Že v času šolanja intenzivno deluje na področju performativnih in gledaliških praks. Kot član gledališča Moment, gledališke šole Prvi oder, gledališke šole MKC in vodja gibalnega gledališča Dotik ustvari vrsto predstav, ki odmevajo doma in v tujini. Svoje interesno polje širi tako v klasičnem, kot tudi alternativnem, plesnem in lutkovnem gledališču. Leta 2016 zaključi dodiplomsko šolanje na AGRFT in še istega leta vpiše podiplomski študij pod mentorstvom Tomija Janežiča in vizualnega umetnika Janeza Janše.

Zala Dobovšek je dramaturginja, gledališka kritičarka in publicistka. Piše za Radio Študent in časopis Dnevnik ter različne strokovne revije. Deluje tudi kot praktična dramaturginja, mentorica kritiškega pisanja in je asistentka za področje dramaturgije in študijev scenskih umetnosti na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo.

Nina Šorak, rojena v Ljubljani (1985), je diplomirala iz enopredmetne filozofije na Filozofski fakulteti (2011) in iz dramaturgije na AGRFT (2016). Zdaj se aktivno ukvarja predvsem z gledališčem, kot dramaturginja in režiserka, piše članke za gledališke liste, moderira pogovore.

Matija Medved (1990) je ilustrator, ki je že večkrat opozoril nase z raznovrstnimi drznimi risarskimi stvaritvami. Za ilustracije pravljice Zmaji v banji, objavljene v Tribuni, je na 11. bienalu slovenske ilustracije prejel plaketo Hinka Smrekarja. Z poslikavami je opremil predverje Lutkovnega gledališča in ilustriral posthumno izdajo poezij Toneta Pavčka z naslovom Domu in rodu. Je del kolektiva Ansambel.

TEHNOLOGIJA

Predstava *Nekje drugje* vključuje vrsto sodobnih tehnoloških pristopov k lutkovnemu gledališču. Klasična lutkovna animacija se prepleta s prostorski video projekcijami in virtualnim risanjem. Igralka-animatorka na vrtečo se mizo riše okolje, po katerem pohajkuje deklica. S kredo riše hribovito pokrajino, visoke nebotičnike in srhljive vojake. Gre za preprosto črtno risbo, ki v predstavi čudežno oživi. Narisane figure se začnejo premikati po vrteči se površini table in se odzivajo na okolje, v katerem se znajdejo. To je mogoče zato, ker narisano kredno risbo skrivaj dopolnjuje projicirana slika. Ta slika se giblje po principu stop-motion animacije. Kombinacija premikajoče in ne-premikajoče se risbe ustvari iluzijo, da je kreda oživela. S pomočjo dinamičnega video mappinga in posebej za to ustvarjenih senzorjev, ki v živo sledijo vsem premikom mize, se zabriše meja med realno in projicirano sliko. V lutkovnem gledališču je to popolnoma nova tehnika, ki prestopa in briše meje med posameznimi žanri.

Stop-motion je ena izmed tehnik animacije, pri kateri predmet, ki ga želimo animirati, premikamo iz pozicije v pozicijo, pri čemer so spremembe kar se da majhne. Predmet v vsaki poziciji fotografiramo; če fotografije potem hitro predvajamo drugo za drugo, dobimo občutek gibanja. Stop-motion animacijo lahko delamo z različnimi predmeti, materiali ali z risbo.

Video mapping (ali *projection mapping*) je tehnika projiciranja na ne-ravno in/ali ne-belo površino. Video mapping lahko ustvari iluzijo prostora, ki je popolnoma drugačen od dejanskega. Pogosto se ga uporablja na zunanjih površinah (na primer na fasadah stavb), v notranjih prostorih ali na gledaliških odrih. Poleg naštetih je mogoče video mapping izvajati tudi na drugih površinah, na primer na obrazu.

Na spletni strani si pogledajte, kako je nastajala predstava:

→ www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=Jy4SiSLScjM

2 / TEME

VOJNA

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA VOJNO DEFINIRA KOT »VOJAŠKI SPOPAD, NAVADNO MED DRŽAVAMI,« MIR PA KOT »STANJE BREZ VOJNE, SPOPADOV«.

KAKO Z OTROKI SPREGOVORITI O VOJNI

Večina otrok v Evropi danes nima neposredne izkušnje vojne na domačih tleh, prav tako te izkušnje nimajo njihovi starši in pri večini tudi stari starši ne. Po drugi svetovni vojni je Evropa načrtno delovala v smeri, da bi na celini, ki v svoji zgodovini od antike dalje tako rekoč ne pozna stoletja brez vojne, končno vzpostavila trajen mir. K temu sodijo tudi izobraževalni sistemi, ki otroke, vsaj v uradnih politikah, načrtno vzgajajo v smer pacifizma in strpnosti. Kljub odsotnosti dejanskih oboroženih spopadov je bila »ideja vojne« ves čas tako ali drugače prisotna – najprej skozi hladno vojno, po razpadu vzhodnega bloka pa tudi skozi dejanske vojne na obrobju Evrope, izmed katerih je bila najhujša in slovenskim prebivalcem tudi najbližja tista po razpadu Jugoslavije. Takrat je v Slovenijo pribežalo mnogo beguncev, tudi otrok, iz bivših jugoslovanskih republik – mnogi izmed njih so danes slovenski državljani in veliko otrok je z njimi tako ali drugače že prišlo v stik, pa če se tega zavedajo ali ne. V zadnjih letih, odkar so izbruhnile vojne in oboroženi spopadi v Severni Afriki, na Bližnjem Vzhodu in v bivših republikah Vzhodne Evrope, je vojna spet stalna tema tako v javnih kot tudi zasebnih kontekstih.

Pogovoru z otroki o vojni se pogosto izogibamo, navadno z izgovorom, da je tema zanje pretežka in da jih z njo nima smisla obremenjevati. A otroci so vojni ves čas izpostavljeni – prek interneta, televizije, pogovorov staršev in drugih odraslih, javnih debat, v katerih sicer še ne sodelujejo, a se jih zavedajo, nekateri pa tudi skozi osebno izkušnjo srečanja z begunci – na primer begunskimi otroki, ki pridejo v njihovo šolo, ali skozi izkušnjo sorodnikov z Balkana, ki so bili neposredno udeleženi v zadnji balkanski vojni. V pogovoru z njimi je zato pomembno, da razpiramo tako splošna vprašanja v zvezi z vojno kot tudi predstavljamo konkretne primere in pripovedujemo zgodbe dejanskih ljudi, ki jih je vojna tako ali drugače prizadela. V veliko pomoč so nam pri tem lahko tudi knjige, filmi in gledališke predstave, ki se dotikajo omenjene teme. Prek njih lahko z otrokom razpremo težka vprašanja vojne, spopadov, begunstva itd.

Vojna reporterka Alex Crawford je v knjigi *Big Questions From Small People And Simple Answers From Great Minds* (ur.: Harris, G. E. New York: harper Collins, 2012) na vprašanje, kako pride do vojne, odgovorila takole:

»Vojne obstajajo zato, ker se ljudje ne pogovarjajo dovolj. V Afganistanu sem delala intervjuje z borci, ki sovražijo Zahod. Jaz sem z Zahoda – in ti verjetno tudi. Zahod je tisti del sveta, ki vključuje Ameriko in Evropo. Afganistan je država, v kateri se vojaki iz Amerike in Evrope že leta in leta borijo s Talibani. Ko spoznam kakšnega Talibana, je pogosto presenečen nad mano, saj sem prva Zahodnjakinja, s katero se je kdaj pogovarjal v živo.

Ko se začnemo pogovarjati o družini in otrocih in ko jim povem, kaj si o vojni in njih misli veliko ljudi na Zahodu, se njihov odnos do mene spremeni. Ugotovimo, da si nismo tako različni in da si pogosto želimo iste stvari. Vsi si želimo mir.

Vojne se najpogosteje zgodijo zato, ker so vlade, ki vodijo naše države, prestrašene. Približno tako, kot če ostaneš sam na dvorišču, ker tvojega prijatelja ni v šoli, in se začnejo tisti iz druge skupine norčevati iz tebe. Kaj si takrat želiš, da bi naredil? Stavim, da si včasih želiš, da bi jim rekel kaj grdega nazaj. In če se začnete prepirati, potem je težko, res težko biti prvi, ki prizna, da nima prav. Prav tako je tudi z državami.«

EVROPSKE
VOJNE
20. STOLETJA

Vojne so neobhoden del evropske zgodovine; v zadnjih sto letih sta bili največji in najpomembnejši 1. in 2. svetovna vojna, za naš prostor pa tudi vojna na Balkanu, do katere je prišlo po razpadu Jugoslavije leta 1991.

Vojna na Balkanu, do katere je prišlo leta 1991 ob razpadu Socialistične federativne republike Jugoslavije, je prekinila 46 let trajajoče obdobje relativnega miru na evropskih tleh. Vojna se je pričela z odcepitvijo Republike Slovenije od skupne države in se razplamtela po vseh bivših jugoslovanskih republikah. Najhitreje in skoraj brez žrtev so se spopadi zaključili v Sloveniji, najhuje pa je vojna prizadela Bosno in Hercegovino, v kateri sta imeli teritorialne težnje tako Srbija kot Hrvaška. Vojna se je zaključila leta 1995 z Daytonskim sporazumom, v katerem so bili določeni ozemeljsko razmerje in odnos med naštetimi tremi republikami, ki so zdaj predstavljale samostojne države.

Oboroženi spopadi so se do leta 2001 v manjši meri nadaljevali na območju Makedonije in Albanije.

Po ocenah naj bi število razseljenih oseb zaradi vojne na Balkanu med letoma 1991 in 1995 znašalo približno dva milijona in pol. Slovenija je bila ena izmed glavnih ciljnih držav balkanskih beguncev: samo v letu 1993 naj bi k nam prišlo približno 70.000 beguncev iz bivše Jugoslavije, izmed katerih se jih je nekaj več kot 10.000 naselilo v zbirnih centrih, ostali pa pri v Sloveniji živečih sorodnikih. Slovenija se je, kot v svoji diplomski nalogi piše Mirjana Markotić, na prihod beguncev odzvala v skladu z mednarodnim pravom: »*Vlada Republike Slovenije je begunsko problematiko obravnavala v skladu z usmeritvami Visokega komisarijata za begunce in z mednarodnim humanitarnim pravom. Temelj te politike so bila načela humanosti, nevtralnosti in nepristranskosti. Pribeglim osebam je bila zagotovljena najnujnejša oskrba, ki je obsegala: brezplačno names-titev in prehrano v republiških prehodnih centrih, nujno medicinsko pomoč in pomoč porodnicam ter socialno varstvo in oskrbo.*« (Markotić: 12)

GLAVNA VOJNA ŽARIŠČA DANES

Po napadu na njujorška dvojčka 11. septembra 2001 je zahodni svet vstopil v obdobje t.i. »vojne proti terorju«, ki na evropskih in ameriških tleh sicer ne vključuje oboroženih spopadov različnih vojaških sil, a je kljub temu tudi v zahodnem svetu zaključila več kot pol stoletja trajajoč občutek miru. Vojne na Bližnjem Vzhodu in v Severni Afriki so predvsem zaradi beguncev, ki s teh področij prihajajo v Evropo, že več let stalna tema novic in pogovorov, k občutku ogroženosti pa močno prispevajo tudi vsakodnevne izjave najpomembnejših svetovnih voditeljev. Dejanska vojna žarišča so se v zadnjih desetih letih poleg omenjenih Bližnjega Vzhoda in Severne Afrike odpirala in krepila tudi v Ukrajini, Aziji ter po celotni afriški celini.

Na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve RS je mogoče najti konkretne podatke o varnostnih razmerah za vsako državo sveta posebej, spletna medijska agencija IRIN pa redno posodablja zemljevid aktualnih vojnih žarišč s kratko razlago vsakega izmed njih.

VOJNI DNEVNIKI

V predstavi *Nekje drugje* glavna junakinja svojo zgodbo pripoveduje v prvi osebi, na način, kot bi pisala dnevnik. Dnevnik, ki so jih pisali (ali jih še pišejo) posamezniki, ki so (bili) neposredno udeleženi v vojno vihro, predstavljajo pomemben vpogled v to, na kakšen način vojne vplivajo na vsakdanje življenje ljudi. Ker pripovedujejo zgodbe konkretnih posameznikov, imajo močnejšo izpovedno moč od uradnih dokumentov in lahko močnejše vplivajo na javno mnenje ljudi, ki v vojno niso neposredno udeleženi.

Eden najbolj znanih vojnih dnevnikov, skozi katerega so ljudje po drugi svetovni vojni skušali razumeti grozo holokavsta, je ***Dnevnik Ane Frank***. Gre za osebni dnevnik judovske najstnice, ki ni bil pisan za javnost – po drugi vojni ga je z nekaj uredniškimi posegi objavil Anin oče Otto Frank, potem ko je avtorica leta 1945 umrla za tifusom v koncentracijskem taborišču Bergen-Belsen. Prvi zapis nosi datum 14. 6. 1942, dva dni po Aninem 13. rojstnem dnevu, zadnji pa 1. avgust 1944. Dnevnik je bil preveden v več kot 60 jezikov in bil uvrščen na mnoge sezname najpomembnejših knjig 20. stoletja.

Moja Hirošima je slikanica za otroke, v kateri avtorica Junko Morimoto skozi otroško perspektivo opisuje izkušnjo atomske bombe, ki jo je doživela v rodni Hirošimi leta 1945, ob koncu druge svetovne vojne. Knjiga ni klasičen dnevnik, saj jo je avtorica napisala kot odrasla oseba. Kljub temu velja za enega najpomembnejših in najbolj ganljivih pričevanj o vojni, pisanih za otroško publiko. V slovenskem prevodu je z originalnimi avtoričinimi ilustracijami izšla leta 2014 pri KUD AAC Zrakogled.

Zlata Filipović je ***Zlatin dnevnik*** pisala od septembra 1991 do novembra 1993, v času, ki ga je kot mlajša najstnica preživela v okupiranem Sarajevu. Idejo za pisanja je dobila pri Dnevniku Ane Frank, po lastnih besedah pa je pisala tudi zato, ker so to počele njene prijateljice. Sarajevska revija za otroke Male novine je leta 1993 dnevnik izdala kot darilo svojim bralcem; nanj so postali pozorni tuji novinarji, prek katerih je Zlatina zgodba prestopila meje Sarajeva in bosanskega jezika. Posledično so Zlata in člani njene družine dobili možnost pobega v Pariz, kjer so živeli leto dni, kasneje pa se je zlata preselila v Dublin, kjer živi še danes. Zlatin dnevnik je bil preveden v več kot dvajset jezikov.

Knjiga nizozemske pisateljice Joke van Leeuwen ***Ko je moj oče postal grm*** pripoveduje zgodbo deklice Tode, ki v neimenovani deželi živi povsem običajno življenje, dokler na jugu države nekega dne ne izbruhnejo oboroženi spopadi med »enimi« in »drugimi«, zaradi katerih mora njen oče oditi med vojake. Toda z babico zbeži iz rodnega mesta v sosednjo deželo. Zgodba, ki skozi otroške oči opisuje grozote vojne in begunstva, je bila najmočnejša literarna referenca za nastanek predstave *Nekje drugje*.

Leta 2009 rojena Bana al-Abed je sirska deklica, ki je postala svetu znana prek svojih objav na Twitterju (***@Alabed Bana***), v katerih je dokumentirala življenje v obleganem Alepu. Objave so pisane v angleškem jeziku, pri čemer naj bi deklici pomagala njena mama. Objave pogosto spremljajo fotografije ali videoposnetki vojnih grozot ter pozivi k miru v imenu sirskih otrok. 19. 12. 2016 sta bili Bana in njena mama med 350 civilisti, ki so zapustili oblegano mesto. Prebegnili sta v Turčijo, kjer jima je bila odobrena prošnja za turško državljanstvo.

BEGUNSTVO

BEGUNCI, KI KOT POSLEDICA VOJN TER SLABE EKONOMSKE SITUACIJE V AFRIKI IN NA BLIŽNJEM VZHODU PRIHAJAJO V EVROPO, SO POVSEM RAZKLALI EVROPSKO JAVNOST. SLOVENIJA JE ENA IZMED EVROPSKIH DRŽAV Z NAJMANJŠIM ŠTEVILOM POTRJENIH PROŠENJ ZA AZIL, KAR PA NE POMENI, DA BEGUNCEV PRI NAS NI. O TEM, KOLIKO JIH JE, OD KOD PRIHAJAJO IN KAKO JE ZANJE POSKRBLJENO PIŠE ADRIANA ARALICA, SODELAVKA PRAVNO-INFORMACIJSKEGA CENTRA NEVLADNIH ORGANIZACIJ (PIC).

TERMINOLOGIJA

Migracije oziroma selitve so kompleksen globalni pojav, s katerim se srečujejo vse države po svetu. Pojem migracija se deli na izselitev oziroma emigracijo ter priselitev oziroma imigracijo; takšna gibanja so lahko notranja ali mednarodna.

Migrant je vsaka oseba, ki spremeni svojo običajno državo bivanja in pri tem spremeni stalno ali začasno bivališče.

Prosilec za azil oz. mednarodno zaščito je oseba, ki trdi, da je begunka/ begunec in v določeni državi, ki ni njena domača, zaprosi za mednarodno zaščito ter čaka na odločitev. Medtem se te osebe ne sme prisiliti, da se vrne v svojo državo. Osebe, za katere se med postopkom ugotovi, da niso begunci in ne potrebujejo mednarodne zaščite, pristojni organi vrnejo nazaj v njihovo matično državo.

Begunec je oseba, ki zaradi strahu pred preganjanjem na rasni, verski ali narodnostni pripadnosti ter pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju zapusti matično državo. Odločba o priznanju statusa begunca z dnem vročitve velja tudi kot dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji.

Ekonomski migrant je oseba, ki potuje v druge države ali območja, da si izboljša materialne ali socialne razmere ter omogoči nove priložnosti zase in za svojo družino.

SLOVENSKA ZAKONODAJA

V Sloveniji postopek pridobitve mednarodne zaščite ureja Zakon o mednarodni zaščiti, o prošnjah prosilcev pa odloča Ministrstvo za notranje zadeve.

Za mednarodno zaščito ali azil lahko zaprosi tujec ali oseba brez državljanstva, ki meni, da je v matični državi sistematično preganjan, da bi bila ob vrnitvi v matično državo ogrožena njegovo življenje ali svoboda oziroma bi bil lahko izpostavljen mučenju ali nečloveškemu ravnanju ali kaznovanju.

Po sprejemu prošnje za mednarodno zaščito se prosilca za azil nastani v azilni dom, kjer ima pravico do materialne oskrbe, ki poleg nastanitve vsebuje tudi prehrano, obleko, obutev in sredstva za osebno higieno. Zaradi povečanega števila prosilcev je v letu 2015 Azilni dom ob nastanitveni zmožljivosti na Viču v Ljubljani odprl dve dodatni izpostavi, in sicer na Kotnikovi ulici v Ljubljani ter v Logatcu, kjer so večinoma nastanjene družine.

DOGOVOR EU O PREMESTITVAH IN PRESELITVAH

Septembra 2015 so voditelji držav članic EU sprejeli odločitev, da bomo v EU skupno preselili 180.000 oseb (160.000 v okviru premestitve in 20.000 v okviru trajne preselitve), ki potrebujejo mednarodno zaščito.

Premestitev (*relocation*) je mehanizem solidarnosti znotraj EU in pomeni transfer osebe, ki potrebuje mednarodno zaščito, iz ene države članice v drugo. Ta ukrep je namenjen premestitvi večjega števila oseb iz Italije in Grčije na podlagi t. i. delitve bremen med državami članicami EU.

Trajna preselitev (*resettlement*) pomeni transfer osebe, ki potrebuje mednarodno zaščito, iz tretje države v državo članico EU, kjer se ji podeli pravice do prebivanja in drugih pravic v skadu z zakonodajo.

Vlada Republike Slovenije je 10. marca 2016 sprejela načrt izvedbe premestitve in trajne preselitve: Vlada Republike Slovenije je sprejela sklep, da bo premestila 567 oseb, od česar jih je bilo do zdaj premeščenih 165. Trajno naj bi preselila 40 oseb.

**POREKLO
BEGUNCEV
V SLOVENIJI**

V letu 2016 je v Sloveniji za mednarodno zaščito zaprosilo 1.308 oseb. Največ prosilcev za azil je prihajalo iz naslednjih držav:

Afganistan (419)	Turčija (60)
Sirija (281)	Alžirija (42)
Irak (120)	Maroko (39)
Pakistan (104)	Eritreja (28)
Iran (78)	

**OTROŠKI
BEGUNCI**

Po podatkih PIC je v Sloveniji 10 mladoletnih prosilcev za azil brez spremstva (podatka o številu otrok beguncev v spremstvu staršev ali zakonitih zastopnikov PIC nima).

Iz statističnih podatkov za leto 2015 izhaja, da je bilo med prosilci za azil mladostnikov v spremstvu staršev ali zakonitih zastopnikov do 17 leta 85, od tega dečkov 73 in deklic 12, največ v starosti od 0 do 13. let. V istem letu je bilo obravnavanih 44 mladoletnih prosilcev za mednarodno zaščito brez spremstva, od tega je bilo največ državljanov Afganistana, in sicer 23, kar je predstavljalo 52 odstotkov vseh mladoletnih prosilcev. Devet mladoletnih prosilcev brez spremstva je prišlo iz Kosova in Sirije, po en pa iz Bangladeša, Iraka in Pakistana.

Kot posledica begunske in migrantske krize v Evropi je v Grčiji in na Balkanu po ocenah obtičalo 23.700 otrok beguncev in migrantov – vključno z dojenčki in novorojenčki, katerih družine v večini prihajajo iz Sirije, Iraka in Afganistana.

Dodati je treba, da UNICEF ocenjuje, da je v letošnjem letu na migracijski poti iz severne Afrike čez osrednje Sredozemlje umrlo že več sto otrok. Dejansko število žrtev med otroki na tej poti je težko ugotovljivo. Med otroki na begu so namreč številni brez spremstva, kar bi lahko pomenilo, da njihove smrti niso bile prijavljene oz. zabeležene.

**AKTIVNOSTI
OTROŠKIH
BEGUNCEV
V SLOVENIJI**

Mladoletniki brez spremstva (tako prosilci za azil kot tudi osebe s priznano mednarodno zaščito) so od septembra 2016 v okviru pilotnega projekta Vlade RS nastanjeni v dveh dijaških domovih, v Novi Gorici in Postojni. Mlajši otroci so vključeni v osnovno šolo, starejši otroci pa v program učenja slovenskega jezika in kulture, ki ga izvajajo na razpisu izbrani izvajalci (po zaključenem programu pa se skupaj z otrokom in njegovim zakonitim zastopnikom načrtuje njegovo nadaljnje izobraževanje). Udeležujejo se tudi drugih prostočasnih aktivnosti, ki potekajo v dijaškem domu ali lokalni skupnosti. Številne aktivnosti (tudi v obliki psihosocialne pomoči) zagotavljajo nevladne organizacije.

Otroci, ki so zaprosili za mednarodno zaščito in so v Sloveniji v spremstvu staršev ali zakonitih zastopnikov, so nastanjeni v Azilnem domu in obiskujejo osnovno šolo (ali tečaj učenja slovenskega jezika in kulture v primeru starejših otrok). Prav tako so vključeni v številne aktivnosti, ki potekajo v okviru Azilnega doma (npr. tečaji slovenščine in angleščine, športne aktivnosti, ustvarjalne delavnice za otroke in odrasle, izleti in obiski zanimivih krajev po Sloveniji, računalniški tečaji, fotografski tečaji), številne med njimi izvajajo nevladne organizacije. Po pridobitvi statusa mednarodne zaščite so nastanjeni v integracijsko hišo ali na zasebni naslov, z izobraževanjem nadaljujejo, v primeru socialne ogroženosti pa dodatno pomoč humanitarne organizacije zagotavljajo.

**ORGANIZACIJE,
KI SE
UKVARJAJO
Z BEGUNCMI**

Številne nevladne organizacije v Sloveniji so vključene v pomoč beguncem. Nekatere nevladne organizacije begunce podpirajo z izvajanjem projektov, ki jim zagotavljajo uresničevanje njihovih pravic (PIC – zagotavljanje informiranja in pravnega svetovanja; Inštitut za afriške študije – izvajanje pomoči pri nastanitvi in oskrbi prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu in pomoč ter zaščita žrtev trgovine z ljudmi; Društvo Odnos – izvajanje integracijskega programa; Slovenska filantropija – izvajanje trimesečnega orientacijskega programa za osebe, premeščene v Slovenijo v okviru sheme EU; itd.). Posebej za migrantske otroke programa, ki jih financira UNICEF, izvajata Slovenska filantropija in PIC, v Azilnem domu je aktivno tudi Društvo Mozaik. Podporo beguncem zagotavljajo (poleg Slovenske filantropije) še druge humanitarne organizacije, npr. Rdeči križ Slovenije, Slovenska karitas, ADRA Slovenija, Društvo UP. Številne nevladne organizacije so aktivne pri zagovorništvu in ozaveščanju o begunskih tematikah (npr. Mirovni inštitut, Amnesty International Slovenije, platforma SLOGA). V nekdanji tovarni Rog se je oblikoval neformalni center za podporo beguncem, kjer potekajo tudi številne aktivnosti.

3 / PREDLOGI ZA POGOVOR IN AKTIVNOSTI Z OTROKI

- Kaj je vojna? Kaj je mir? Ali lahko naštejemo tri razlike med obema?

- Kje slišijo o vojni?

- Kako si predstavljajo vojno?

- Ali vedo, kje danes potekajo vojne? Odprite zemljevid sveta. Skupaj poiščite aktualna vojna žarišča. Koliko držav nas loči od njih?

- Ali je bila tudi pri nas kdaj vojna? Na kratko jim predstavite prvo in drugo svetovno vojno in slovensko osamosvojitveno ter vojno na Balkanu. Koliko so bili stari njihovi starši, ko se je zgodila? Doma naj vprašajo starše, kje so bili v času osamosvojitvene vojne in kako so jo doživljali. Zgodbe delite v razredu.

- Ali vedo, da smo bili tudi Slovenci v preteklosti begunci? Ali vedo, da v Sloveniji živijo ljudje, ki so kot begunci pribežali k nam v času zadnje balkanske vojne? Doma naj vprašajo starše, ali je med družinskimi prijatelji kdo, ki je na tak način prišel v Slovenijo. Pogovorite se o njej/njem: kam hodi v službo? Ali ima družino? Ob kakšnih priložnostih se srečujejo? Kaj otrok z njo/njim najraje počne? Ali jo/ga ima rad?

- Ali je bil kdo iz družinske zgodovine udeležen v kakšni vojni oz. ali imajo v družinskem spominu izkušnjo begunstva? Kakšna je bila ta izkušnja? Ali imajo shranjene kakšne fotografije, pisma, dokumente? V šoli delite zgodbe s celotnim razredom in se o njih pogovorite.

- Ali si predstavljajo, od kod je prišlo v zadnjih letih v Slovenijo največ beguncev? Na zemljevidu poiščite države, od koder prihajajo: kako dolga je pot iz vsake od njih? Ali vedo, na kakšen način potujejo begunci? Si predstavljajo, kako dolgo traja pot od njihovega doma do Slovenije? Pogovorite se o njihovi poti: kako potujejo, kje spijo, kaj jejo, kam grejo k zdravniku, kje si perejo obleko, katere igre se igrajo itd.

→ Ali so že srečali kakšnega begunca ali pa poznajo koga, ki je imel to izkušnjo? Kaj lahko povejo o srečanju – kako je prišlo do njega, kako je stik izgledal? Kaj lahko povejo o beguncu/begunki (kateri jezik je govoril(a), koliko je bil(a) star(a), od kod je prihajal(a), kam je bil(a) namenjen(a) etc).

→ Ali si predstavljajo, da hodijo v šolo, pa jih nihče ne razume, oni pa ne razumejo nikogar? Kako bi se sporazumeli, če bi se znašli v takšni situaciji? Spodbudite jih, naj poskušajo brez besed razložiti ostalim, kaj radi počnejo v prostem času. Ali jih sošolci razumejo?

→ Prosite učence, naj na list papirja napišejo deset stvari, ki jih imajo radi (ljudje, igrače, igre, hrana, domače živali, ...). Potem naj s seznama prečrtajo pet tistih, ki bi se jim lahko odrekli. Potem naj prečrtajo še tri in na koncu še eno, tako da ostane zapisana samo ena beseda. Ali je bilo težko izbrati? Pogovorite se o tem, da so otroci med vojno soočeni z izgubo ljudi in stvari, ki jih imajo radi.

→ Kdo je nastopal v predstavi? Ali si predstavljajo, kakšno je Minino pravo ime? Kako bi jo opisali? Kaj ima rada? Česa ne mara? Iz katere države, mislijo, prihaja? Na zemljevidu poiščite to državo in narišite pot, ki bi jo morala prehoditi, če bi hotela priti v Slovenijo.

→ Učenci naj si predstavljajo, da Mina pride v Slovenijo in postane njihova sošolka. Kako bi jo sprejeli? Katera bi bila njena šolska klop? Bi ji priredili dobrodoščico? Kako? Kaj mislite, da bi jo razveselilo? Kako bi ji pomagali, da bi se dobro počutila? Zberite nekaj predlogov in jih uresničite (narišite risbe dobrodošlice, uredite šolsko klop, zapojte pesem).

→ Ali ima vsak od učencev kakšno stvar, ki bi ji jo lahko podaril (igračo, barvice, kos obleke, ...)? Zberite darove in jih odnesite na Rdeči križ. Če učenci ne morejo z vami, jih nesite sami in jim prinesite fotografijo, s katere je razvidno, da ste stvari oddali.

→ Preberite odlomek iz enega od predstavljenih vojnih dnevnikov. Zakaj mislijo, da ljudje pišejo dnevnike? Zakaj sta pisali dnevnik Ana Frank in Zlata Filipović? Ali tudi sami kdaj pišejo dnevnik? Prosite jih, naj en teden vsak dan naredijo dnevniški zapis. V njem naj napišejo, kar jih jezi oz. skrbi, pa tudi tisto, česar se veselijo. Ali so pripravljeni svoje zapise deliti z razredom?

→ Po zgledu gledališkega lista za predstavo z otroki naredite flip knjigo. Vzemite nekaj papirjev in jih narežite na enake trakove veikosti približno 10 x 5 centimetrov. Izberite si enostaven predmet, ki ga je lahko večkrat narisati (npr. žogo, ki leti iz enega kota v drugega). Predmet narišite na trakove papirja tako, da bo na vsakem nekoliko premaknjen v smeri gibanja. Potem trakove zložite na kup. Spredaj in zadaj dodajte platnici iz nekoliko tršega papirja. Na levi strani šop papirnatih trakov spnite, zlepite ali zašijte s šivanko in nitjo.

4 / SPLETNI VIRI IN PREDLOGI ZA NADALJNJO RAZISKAVO

- Dr. Petra Svoljšak: Begunstvo v času 1. svetovne vojne
- Dr. Marta Verginella: Na tisoče beguncev je pred 100 leti zapuščalo posočje. Niso bili sprejeti odprtih rok
- Dr. Marjan Drnovšek: Vzroki izseljevanja Slovencev v zadnjih dveh stoletjih
- Mirjana Markotić: Življenje nekdanjih beguncev iz BiH v Sloveniji
- Ana Barbič: Begunci iz Bosne in Hercegovine: reakcije Zdrženih narodov in Evrope
- MMC podrobno: Begunske zgodbe
- Amnesty International: Zgodbe beguncev